

Българите искат по-високи пенсии, но без да се вдигат вноските и годините

Почти половината обаче работили в сивата икономика и крият доходи

в. 24 часа, стр. 1,2,3, 23.04.2024

Българите искат по-високи пенсии, но без да се увеличава размерът на вноските и годините за придобиване на право на пенсиониране, а с по-добра събираемост.

Това показва проучване на парламента за актуализиране на пенсионната система. За основа на проучването са ползвани идеите за промени, които седем социални министри дискутираха в "Клуб "24 часа" Визионери" в началото на 2024г. На втората сбирка на клуба 9 социални министри дадоха своите предложения за осигуряване на достойни старини. На базата на техните тези депутатите са поръчали проучване на общественото мнение.

Нова реформа на пенсионната система искат

70% от анкетираните в парламентарното проучване.

Най-доброто решение за по-високи пенсии е да се подобри събираемостта на вноските, твърдят 41% от отговорилите в проучването. (Виж инфографиката долу.)

40% подкрепят и предложението размерът на пенсиите да "зависи единствено от осигурителния принос, а хората с ниски пенсии да получават добавки от социалното подпомагане.

Според 27% трябва да се спре политическата намеса в пенсионната система, а 26% искат да се създаде фонд "Дългосрочна грижа", който да помага на бедните и самотни възрастни хора, както предложи Лидия Шулева на дискусиата, организирана от "24 часа".

Само 15% са съгласни да няма минимална пенсия и всеки да получава реалните си пари. С процент по-малко искат да се промени съотношението на вноските между държавното и задължителното частно осигуряване. Толкова подкрепят и идеята да се ограничи ранното пенсиониране, макар че през последните години в най-тежката категория - първа непрекъснато се добавят нови групи.

Едва 11% одобряват увеличаване на осигурителната вноска за пенсия.

Нашата пенсионна система се намира на 25-о място от 75 анализирани модела в света според глобалния пенсионен доклад на Allianz. Въпреки сравнително добрите си показатели българската пенсионна система е изправена пред редица проблеми, като най-големият е демографският - броят на работещите осигурени лица е по-малък от пенсионерите. Дефицитът във фонд "Пенсии" пък е по-висок от приходите и се налага да бъде допълван всяка година от националния бюджет.

За всеки пети българин обаче най-големият проблем е, че пенсионната система сега предполага ниски пенсии.

Вторият проблем за хората е ниската събираемост на пенсионните вноски заради наличието на сив сектор, неплащане на осигуровки, работа без трудов договор, осигуряване върху минималния праг въпреки по-високите реални заплати. Според данни на НАП през 2013 г. щетата от укрити осигуровки е била за 400 млн. лв., сега е намаляла на 300 млн. Практиката да не плащат осигуровки върху реалните доходи на трудещите се оказва негативно влияние върху размера на пенсията, обезщетения при болест, майчинство и безработица, затруднява достъпа до кредити и води до повишаване на възрастта за пенсиониране.

Работник, който получава 1500 лева, но се осигурява на минималната заплата, в дългосрочен план ще изгуби близо 109 хил. лв.", обясняват служители от НАП, които са цитирани в доклада.

Размерът на сивата икономика е най-високият в ЕС - над 1/3 от БВП, и през последните 3 г. нараства, показва пък доклад от подкомисията по данъчни въпроси FISC към Европейския парламент. Всеки десети признава, че е работил, без да се осигурява, но за период, по-малък от година. В тази група влизат главно хора между 30 и 39 г. от малки градове.

Приблизително същият е и делът на хората (11%), които са работили в сивия сектор за период между 1 и 5 г. По-дългият период е характерен по-често за живеещи в селата, необразовани и от малцинства. Част от хората в тези две групи вече са придобили право на пенсия и общото между тях е, че обясняват, че са работили много, но пенсията им е ниска, пише още в проучването на парламента.

Още по-притеснително е, че всеки трети посочва, че в определен период от време е имал по-висок доход, а се е осигурявал на минималния праг. Ако можеха да избират обаче, почти 82% биха се осигурявали на реалните си доходи.

Близо 53% от пенсионерите не са доволни от размера на пенсията си. Този дял е равен на пенсионерите с доход, равен или по-нисък от минималната пенсия - 523,04 лв. Недоволството е най-силно сред жените, които живеят в селата, представителите на етническите малцинства, както и пенсионираните със средно и по-ниско образование. Сред пенсионираните през последните 5 г. неудовлетвореност от пенсията си са декларирали 42%, а сред пенсионираните преди повече от 11 г. - 60%.

Един от десет пенсионери е напълно доволен от размера на пенсията си

Както "24 часа" писа, Международният валутен фонд ни препоръча да се премахне таванът на максималния осигурителен доход като възможност за вдигане на пенсиите и приходите от осигуровки. Според проучването на парламента обаче 37% не са съгласни с отпадането му, а 33% се затрудняват да отговорят на този въпрос.

Премахването на максималния осигурителен доход среща одобрението по-често на хората на възраст между 40 и 50 г. и високообразованите хора. 1/2 от подкрепящите тази мярка няма да бъдат засегнати от нея.

Българите са разделени и в мнението си дали е необходимо увеличаване на пенсионната вноска - 41% категорично не подкрепят идеята, а 36% са на мнение, че дори минималното им увеличаване е наложително, ако това би довело до по-високи пенсии.

Сред препоръките на МВФ бе и премахването на тавана на пенсиите. (Виж инфографиката горе.) Против това обаче са 43,8%, само 35% подкрепят тази идея.

Възрастта за пенсиониране в държавите членки ще се повиши до средата на 2060 г. средно с 2 г., пише в доклада на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Това е тенденция и в страните от ЕС. 90% от българите обаче не подкрепят тази мярка. Освен това 68% от пълнолетните български граждани не одобряват изравняването на възрастта за пенсиониране при жените и мъжете на 65 години, което трябва да се случи през 2037 г. 66% обаче подкрепят осигурителният стаж за пенсиониране да е различен за жените и мъжете. ,

350 хил. българи продължават да работят и след пенсия. Получаването на пенсия и заплата се одобрява от 68% от анкетираните. 41% пък биха работили след пенсия, но само ако тя е ниска. Почти същият е и процентът на тези, които биха продължили да работят, ако пенсията не им позволява висок стандарт на живот. Едва 6% биха го направили за самочувствие и за да са полезни. По около 5 % събират отговорите "За да не бездействам" и "Да имам социални контакти".

Според 66% държавата не осигурява достатъчно високи пенсии за инвалидност и социални придобивки за хората с тежки увреждания. Но според 63 % те се дават на твърде много хора без сериозни заболявания. За 75% от българите държавата трябва строго да контролира дали заболяването, заради което е отпусната инвалидна пенсия, продължава да съществува.

в. 24 часа, 23.04.2024